

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vzdelávání za účelem začleňování – nástroj boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení (průzkumné stanovisko)

(2011/C 18/04)

Zpravodajka: **paní SÁNCHEZ MIGUEL**

Pan D. Diego López Garrido, státní tajemník pro Evropskou unii ministerstva zahraničních věcí a spolupráce, požádal v dopise ze dne 23. července 2009 jménem budoucího španělského předsednictví Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Vzdělávání za účelem začleňování – nástroj boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. března 2010.

Na 462. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. dubna 2010 (jednání dne 28. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 103 hlasy pro, 13 hlasů bylo proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá rozhodnutí zaměřit se v roce 2010 na zvýšení úsilí při odstraňování vyloučení a chudoby a zdůrazňuje význam využití vzdělávání a odborné přípravy jako účinných nástrojů pro dosažení těchto cílů. Vzdělávání je uznáno jako významný nástroj pro začleňování osob, které žijí v chudobě, do společnosti.

1.2 Skutečnost, že mezi prioritami Strategie EU 2020 je posílení vzdělávání jako způsobu boje s nerovností a chudobou a že rotujících předsednictví EU – Španělsko, Belgie a Maďarsko – již uvedlo mezi svými cíli také vzdělávání pro všechny, umožňuje navrhnout řadu opatření zaměřených na to, aby se ze vzdělávání a odborné přípravy staly účinné nástroje boje s chudobou a sociálním vyloučením.

1.3 Vzdělání bylo jako základní lidské právo uznáno od dob vzniku EU a bylo vyvinuto značné a pozitivní úsilí pro to, aby se toto právo stalo veřejným statkem dostupným pro všechny. EHSV přispěl k tématu četnými stanovisky, v nichž uznává, že hlavním cílem vzdělávání je i nadále výchova svobodných, kritických a samostatných občanů, kteří jsou schopni přispívat k rozvoji společnosti, v níž žijí, schopni čelit novým výzvám, zejména ve světě práce, a jsou si také vědomi toho, že sdílí hodnoty a kultury a že svět, v němž žijí, musí být zachován pro příští generace.

1.4 EHSV doporučuje, aby EU a členské státy měly na základě koncepce vzdělávání za účelem začleňování povinnost přezkoumat politiky vzdělávání, obsahy, přístupy, struktury a přidělování prostředků, i a aby se provedla revize/aktualizace politik souvisejících se zaměstnaností, kvalitními veřejnými službami a se zaměřením na specifické skupiny (děti, osoby se zvláštními potřebami migrantů apod.), a aby do všech těchto politik bylo zahrnuto genderové hledisko. Inkluzivní vzdělávání může být rozvíjeno v nejrůznějších kontextech, ať formálních či

neformálních, v rodinách a ve společnosti, aniž by spočívala veškerá váha na školách. Inkluzivní vzdělávání vůbec není nepodstatná otázka nebo otázka zaměřená pouze na chudé a musí být otevřeno pro všechny sociální skupiny, které je potřebují. Důvody, proč podporujeme inkluzivní vzdělávání, jsou následující:

- výchovné, neboť vyžaduje vzdělávací systém zahrnující všechny osoby od nejranějšího věku;
- sociální, neboť vzdělávání má přispívat ke změně mentality a vytvářet společnost, v níž nebude existovat ani vyloučení, ani předsudky, ani diskriminace; a
- ekonomické, neboť vzdělávání přispívá ke zvýšení konkurenceschopnosti s ohledem na nové ekonomické výzvy a nové požadavky trhu práce.

1.5 Již mnoho let probíhají v EU diskuse o uznání výsledků neformálního vzdělávání, tedy vzdělávání, které se odehrává mimo běžné vzdělávací prostředí a doplňuje formální vzdělávání tím, že poskytuje lidem praktické schopnosti, „měkké“ dovednosti a ukázky vhodných přístupů a podporuje aktivní občanství. Ačkoli tyto diskuse zatím nevedly na úrovni EU k žádné dohodě na základě konsenzu, je přesto neformální vzdělávání všeobecně postupně uznáváno jako faktor usnadňující přístup na trh práce. EHSV považuje za vhodné, aby EU přezkoumala aktuální stav v této souvislosti se vzděláváním za účelem začleňování, a v tomto smyslu doporučuje:

- shromáždit informace o stávajících institucionálních a technických možnostech a navrhnout rozvoj ukazatelů pro měření možných výhod uznání neformálního vzdělávání a shromáždit podklady o tom, pro koho je toto vzdělávání prospěšné;

- přezkoumat modely uznávání výsledků neformálního vzdělávání s cílem zjistit, které jsou pro sociálně vyloučené osoby co nejspravedlivější, neúčinnější a nejprospěšnější, a zajistit kvalitu poskytovaného vzdělání;
- podporovat výměnu úspěšných zkušeností mezi členskými státy;
- zapojit do tohoto procesu sociální partnery, dotčené organizace občanské společnosti a rovněž zástupce systému formálního a neformálního vzdělávání.

1.6 EHSV poukázal v předchozích stanoviscích na to, že kvalitní veřejné vzdělání pro všechny je hnacím motorem rovnosti a sociálního začleňování. Z tohoto důvodu je zásadní, aby všechny marginalizované osoby měly přístup ke kvalitnímu, převážně veřejnému vzdělání⁽¹⁾, které jim umožní přístup na trh práce a výkon důstojné a dobře placené práce.

1.7 EHSV závěrem doporučuje, aby budoucí možná opatření byla – v souladu s již stanovenými politickými prioritami – hnacím motorem a podnětem pro náročnější a ambicióznější závazky v této oblasti a aby působila na nejrůznější instituce a sociální aktéry.

1.8 Konference na téma „Vzdělávání za účelem boje proti sociálnímu vyloučení“, kterou EHSV pořádá ve dnech 20.–22. května 2010 ve Florencii, přesně odpovídá tomuto zaměření – bude totiž založena na průřezového přístupu a zúčastní se jí mnoho subjektů činných v této oblasti.

2. Úvod

2.1 Právo na vzdělání bylo jako základní lidské právo uznáno a stanoveno ve všech nástrojích Evropské unie od dob jejího vzniku. Evropa vyvinula značné a pozitivní úsilí zaměřené na to, aby se toto právo stalo veřejným statkem dostupným pro všechny⁽²⁾. I nadále však existují skupiny obyvatel, které toto právo nemohou využívat, což prohlubuje stavy chudoby, která zatím nebyla vymýcena. Členské státy, Komise a Evropský parlament navrhly a schválily významná opatření za účelem boje s chudobou, přičemž jako nástroje pro začleňování využily veřejné a kvalitní vzdělávání pro všechny. V tomto smyslu EU rozhodla o tom, že rok 2010 bude Evropským rokem boje proti chudobě⁽³⁾.

⁽¹⁾ Viz Hlavní směry organizace UNESCO týkající se politiky začleňování v oblasti vzdělávání, Paříž 2009.

⁽²⁾ Listina základních práv Evropské unie (2000). Dále je vhodné uvést ratifikaci všech mezinárodních smluv týkajících se lidských práv členskými státy, zejména Mezinárodní úmluvy o právech dítěte (1989), Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (1966).

⁽³⁾ Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 106.

2.2 Sociální začleňování a boj proti chudobě jsou také nedílnou součástí cílů Evropské unie v oblasti růstu a zaměstnanosti. Koordinace vnitrostátních politik o ochraně a sociálním začleňování je prováděna prostřednictvím procesu výměny a učení, který je znám pod pojmem „otevřená metoda koordinace“ a je uplatňován v oblastech spadajících do pravomocí členských států s cílem dosáhnout sladění vnitrostátních politik za účelem provádění určitých společných cílů. Otevřená metoda koordinace přispívá ke koordinaci sociálních politik, zejména v rámci obnovené Lisabonské strategie.

2.3 Vzdělávání a odborná příprava jsou také klíčovými faktory pro zlepšení ekonomického rozvoje a sociální soudržnosti v naší společnosti. Ztroskotání cílů snížit chudobu, možné dopady současné ekonomické krize na sociální vyloučení a růst nezaměstnanosti podporují úsilí nalézt nástroje, které by umožnily dosáhnout pokroku na cestě směrem k aktivnímu začleňování.

2.4 První prioritou EU strategie „EU 2020“⁽⁴⁾ je „vytváření hodnot prostřednictvím růstu založeného na znalostech“. Uznává se tedy, že znalosti jsou motorem trvalého růstu a že se dosahuje rozdílu prostřednictvím vzdělání, výzkumu, inovací a kreativity. Závěry summitu o zaměstnanosti, který se konal v květnu 2009 v Praze, jdou stejným směrem. V tomto smyslu a v souvislosti se současnou ekonomickou krizí, která významným způsobem zasáhla zaměstnance a podniky, zejména MSP, a vzhledem k tomu, že nezaměstnanost dosáhla s přibližně 20,2 % historicky nejvyšších hodnot, přičemž existují velké rozdíly mezi jednotlivými státy EU, je nutné posílit všechny činnosti podporující vytváření pracovních míst a které zároveň podpoří rovnost mezi Evropany, zejména politiku vzdělávání.

2.5 Veřejné vzdělávání, které je jedním ze zásadních hnacích motorů rovnosti, čelí v současné době novým a četným výzvám ve stále více globalizovaném světě, v němž rovněž existují větší nerovnosti, je více rozdělen a je méně symetrický. Integrace všech učících se jedinců do školy a do společnosti je pro orgány veřejné správy a mezinárodní či regionální organizace prioritou. Vzdělávání za účelem začleňování je přístup související s uspokojováním vzdělávacích potřeb všech dětí, mladých lidí, dospělých a zejména odvětví, která jsou nejvíce postižena diskriminací, marginalizací, chudobou či sociálním vyloučením.

2.6 Vzdělávání a odborná příprava mohou být účinnými nástroji pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Mladí lidé, kteří mají méně možností ve společnosti, jsou konfrontováni se specifickými problémy souvisejícími s prostředím, k němuž náleží a které je znevýhodňuje z hlediska vzdělávání či z důvodu socioekonomického nebo geografického, nebo souvisejícími s jejich postižením.

⁽⁴⁾ KOM(2009) 647 v konečném znění, 24.11.2009. Pracovní dokument útvarů Komise - Konzultace o budoucí strategii „EU 2020“.

2.7 Podle hlavních směrů UNESCO pro vzdělávání za účelem začleňování je tato problematika chápána jako proces, jehož cílem je zohlednit různé potřeby všech učících se osob, reagovat na ně vyšší účastí ve vzdělávání, kultuře a hodnotách společnosti a snížit sociální vyloučení a chudobu. Vzdělávání za účelem začleňování vyžaduje přepracování obsahu, přístupů, struktur a vzdělávacích strategií, z toho vyplývající další rozvoj systému přípravy učitelů, vyčlenění vyšších finančních prostředků, s vizí zahrnující všechny učící se osoby a s přesvědčením, že obecný vzdělávací systém je zodpovědný za vzdělávání všech jedinců. Cílem vzdělávání za účelem začleňování je poskytovat odpovídající řešení pro různé vzdělávací potřeby sociálních skupin, které může být poskytováno prostřednictvím formálního a neformálního vzdělávání.

2.8 To, jak zapojit některé učící se osoby do všeobecného systému vzdělávání, vůbec není nepodstatná otázka nebo otázka zaměřená pouze na nejchudší a metoda inkluzivního vzdělávání znamená rozvíjet systémy vzdělávání a ostatních vzdělávacích rámců s cílem přizpůsobit je různým učícím se jedincům, čímž se stává důležitým nástrojem v boji proti chudobě. Musí umožnit jak vyučujícím, tak učícím se osobám, aby pozitivně vnímali rozmanitost a chápali ji jako výzvu a možnost obohacení ve vzdělávacím prostředí a nikoli jako problém.

2.9 Nástup hromadné nezaměstnanosti způsobuje dosud nevídanou chudobu. Celosvětová hospodářská krize je v současnosti⁽⁵⁾ pouze krutým potvrzením této situace. Současná chudoba se nevyznačuje pouze nedostatečnými příjmy; může se projevat omezeným či neexistujícím přístupem ke zdravotní péči, vzdělávání, nebezpečným prostředím, přežíváním diskriminací a předsudků a sociálním vyloučením. Zaměstnání, pokud se nejedná o kvalitní pracovní místo, již nedokáže být samo o sobě dostatečnou ochranou proti chudobě. Krajiní chudoba je rozšířená více u žen než u mužů: v Evropské unii je riziko krajiní chudoby pro ženy daleko vyšší v 17 členských státech. Neúplným rodinám, v nichž je hlavou rodiny žena, hrozí větší nebezpečí chudoby. Ve světě, ve kterém 60 % obyvatel žije pouze s 6 % světových příjmů, 50 % jen se dvěma dolary na den a ve kterém má miliarda osob příjem nižší než jeden dolar denně, se Evropa nesmí stát pevností, která ignoruje souvislosti, které ji obklopují.

2.10 Narůstající trendy městské chudoby, přesuny venkovského obyvatelstva do průmyslových oblastí, masivní migrace jsou výzvou pro sociální politiky regionu. Dle údajů EUROSTATU 2009 žije 16 % evropského obyvatelstva pod úrovní chudoby, každý desátý Evropan žije v domácnosti, v níž nepracuje ani jeden člen rodiny. V několika členských státech jsou děti více vystaveny chudobě než zbytek populace, a odhaduje se, že 19 % (tzn. 19 miliónů dětí) je v ohrožení. Je nezbytné

pomoci vyjít z bludného kruhu, který přivádí tolik osob do chudoby, a to vytvořením stabilního a bezpečného vzdělávacího prostředí, které je schopné učícím se osobám zajistit plné uplatnění jejich základních práv a plný rozvoj jejich budoucích schopností a příležitostí.

3. Obecné připomínky

3.1 Boj proti chudobě představuje hlavní prvek politik EU a členských států zaměřených na začleňování a politik zaměstnanosti. Původně byl boj s chudobou považován za poskytování pomoci, později se změnil na boj proti vyloučení. Již se nejedná pouze o to, chránit společnost proti obávaným důsledkům chudoby, ale zaručit lidská práva osobám, které byly chudobou postiženy. V roce 2007, kdy se Evropský parlament a Rada rozhodovaly, že cílem roku 2010 bude „boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení“, prohlásily, že v současnosti je v EU vystaveno riziku chudoby 78 milionů osob a jejich počet neustále roste. Tato situace je v naprostém rozporu se základními společnými hodnotami Unie, a proto je třeba přijmout opatření, na nichž se bude podílet jak EU, tak členské státy.

3.2 Kromě toho schválily členské státy OSN v roce 2000 rozvojové cíle tisíciletí, které se zaměřují zejména na to, omezit krajiní chudobu o polovinu. Tyto cíle, jichž je celkem osm, musí být dosaženy do roku 2015. Uznává se však, že v současném hospodářském kontextu bude velice obtížné dokázat, aby všechny cíle byly splněny včas. EU se záměrně rozhodla věnovat rok 2010 boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení s cílem zvýšit své úsilí o dosažení těchto cílů.

3.3 EHSV opakovaně vyslovoval konstantní názor na znalostní společnost jako na jeden ze základních nástrojů pro dosažení plné integrace všech občanů, nejen elity, a zejména jako na jeden ze způsobů dosažení cílů stanovených při lisabonském summitu.

3.4 EHSV nedávno vyjádřil názor⁽⁶⁾, že osoby s nižším vzděláním jsou více ohroženy vyloučením a že právo na vzdělání jim musí poskytnout příležitosti zlepšit kvalitu jejich života a přístup na trh práce. Je také třeba zohlednit, že ekonomické, sociální a technologické změny vyžadují přizpůsobení obsahu vzdělávání, zejména pokud má být odpovězeno na potřeby trhu práce. V tomto smyslu EHSV navrhuje změnu jak ve školní výuce, tak v univerzitním vzdělávání, a to tak, aby mohlo být doplněno v případě potenciálního přerušení programy odborného vzdělávání, které usnadní začlenění do trhu práce⁽⁷⁾. Jedná se o prevenci a nápravu škod způsobených sociálním vyloučením.

⁽⁵⁾ Key Data on Education in Europe, (Zpráva Evropské komise o vzdělávání v Evropě za rok 2009), http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/105EN.pdf.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 10.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s.93.

3.5 EHSV⁽⁸⁾ také přijal stanovisko, v němž přivítal sdělení Komise *Nové dovednosti pro nová pracovní místa*, z jehož závěrů je třeba poukázat na požadavek: „zvyšování dovedností na všech úrovních [jako] základní podmínk[y] jak pro krátkodobé oživení ekonomiky, tak pro dlouhodobý rozvoj, zvyšování produktivity, konkurenceschopnost, zaměstnanost, zajištění rovných příležitostí i pro sociální soudržnost“.

3.6 V žádném případě se nelze vyhnout otázce upřesnění koncepce vzdělávání za účelem začleňování, z níž vycházíme, neboť kromě strategie je to proces, který ukládá povinnost přezkoumat nejen politiky vzdělávání, ale i politiky související se zaměstnaností, poskytováním kvalitních veřejných služeb a zaměřením na všechny osoby spadající do oblasti vzdělávání, kam patří: muži a ženy, děti, mládež, starší osoby, migranti, nezaměstnaní, osoby s postižením či AIDS atd.). Vzdělávání za účelem začleňování má konečný cíl odstranit vyloučení ve všech jeho formách, ať je důsledkem negativního přístupu, nebo nedostatečného docenování rozmanitosti. Může být rozvíjeno v nejrůznějších kontextech, ať formálních či neformálních, v rodinách a ve společnosti, aniž by spočívala veškerá váha na školách.

3.7 Neformální vzdělávání je velmi často založeno na nehierarchických participativních pedagogických formách a pracovních metodách a je velmi úzce spojeno s organizacemi občanské společnosti, které ho také řídí. Svým charakterem a přístupem zdola nahoru se neformální vzdělávání osvědčilo jako účinný nástroj boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. EHSV proto zdůrazňuje, že neformální vzdělávání může mít velmi významnou úlohu při provádění strategie Evropa 2020.

3.8 Úspěch celoživotního učení je posílen neformálním vzděláváním, které doplňuje a podporuje formální vzdělávání. Toto spojení může například významným způsobem přispět k atraktivitě učení pro mladé lidi, a tak bojovat proti nedokončení školy zavedením nových metod, usnadněním přechodu mezi formálním a neformálním vzděláváním a uznáním dovedností⁽⁹⁾.

3.9 OECD věnovala neformálnímu vzdělávání prostřednictvím různých výzkumů a projektů zvláštní pozornost⁽¹⁰⁾. Zatím neexistují obecné dohody o tom, do jaké míry a jakým způsobem musí být uznány znalosti získané „neformálním vzděláváním“, či dokonce „informálním vzděláváním“. To mj. znamená, že je nutné přiznat dalším skupinám a osobám, jako například organizacím občanské společnosti, schopnost vyučovat mimo formální vzdělávací systém, a vytvořit standardy hodnocení, jejichž prostřednictvím bude možné zhodnotit schopnosti získané tímto způsobem. V několika členských

státech bylo uznání takto získaných schopností a dovedností provedeno v rámci vzdělávacích strategií celoživotního učení, v jiných probíhá analýza postupů pro legální uznání těchto schopností a dovedností existujícím vnitrostátním kvalifikačním rámcem, což umožňuje vstup na trh práce. EHSV považuje za vhodné, aby EU provedla analýzu současného stavu této záležitosti na úrovni členských států a doporučuje výměnu úspěšných zkušeností a příkladů mezi členskými státy.

3.10 Velké riziko, kterému je třeba se vyhnout, je, aby vzdělávací strategie za účelem začleňování nebyly přístupné pouze pro chudé, přistěhovalce či osoby, které z jakéhokoliv důvodu opustily školský systém. To povede místo k zapojení a začleňování účastníků k jejich izolaci. Možnou alternativou by bylo otevřít tyto systémy jiným skupinám, které je mohou potřebovat⁽¹¹⁾. Neformální vzdělávání však nenahrazuje formální vzdělávání, ale uznáním hodnoty znalostí získaných touto cestou ho doplňuje tak, že osoby využívající těchto opatření jsou schopny se opět integrovat do učebního plánu formálního vzdělávání, pokud si to přejí nebo to potřebují.

3.11 EHSV považuje za zásadní, aby všechny marginalizované osoby měly kvalitní, převážně veřejné vzdělání⁽¹²⁾, které jim umožní přístup na trh práce a výkon důstojné a dobře placené práce. Je neméně důležité, aby toto vzdělávání zprostředkovávalo základní hodnoty občanství, skutečné rovnosti mezi muži a ženami a aktivní demokratické účasti. EHSV podporuje vzdělávání, které přispívá k osobnímu a sociálnímu rozvoji a není viděno pouze jako předávání dovedností a schopností (utilitární koncepce vzdělávání). Tedy vzdělávání, které bude vychovávat osoby otevřené, kritické, schopné aktivní účasti ve společnosti, která bude čím dál spravedlivější po sociální stránce a zralejší po stránce politické.

3.12 EHSV se domnívá, že podpora začleňování v oblasti vzdělávání znamená zvýšit schopnost kritické analýzy a přispívá ke zlepšování vzdělávacích a sociálních rámců učících se osob za účelem zvládnutí nových požadavků trhu práce a společnosti. Provázat vzdělávání se sociálním začleňováním znamená tedy také jeho propojení s cíli rozvoje společnosti a územních celků, v nichž k němu dochází. Vzdělávání bude takto fungovat jako nástroj pro postupné odstranění chudoby.

3.13 Důvody pro podporu inkluzivního vzdělávání jsou tedy následující:

— výchovné: požadavek, aby vzdělávací systém zahrnoval všechny osoby („cíl vzdělání pro všechny 2015“) znamená, že tento systém se otevře rozmanitosti osob, které má vychovávat;

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 74.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 151, 17.6.2008, s. 45, a stanovisko Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 113.

⁽¹⁰⁾ Např. *Recognition of non-formal and informal learning in OECD countries: A very good idea in jeopardy? Lifelong Learning in Europe*, Patrick Werquin, Paříž, 2008.

⁽¹¹⁾ OECD, *Beyond Rhetoric: Adult Learning Policies and Practices*. Paříž 2003, a *Promoting Adult Learning*, Paříž 2005.

⁽¹²⁾ Viz *Hlavní směry organizace UNESCO týkající se politiky začleňování v oblasti vzdělávání*, Paříž 2009.

- sociální: vzdělávání může a má přispívat ke změně mentality a pomáhat při budování společnosti, v níž nebude existovat ani diskriminace ani předsudky, v níž všichni občané mohou uplatňovat svá základní práva;
- ekonomické: inkluzivní vzdělávání přispěje ke zvýšení skutečné konkurenceschopnosti společnosti s ohledem na nové ekonomické výzvy. Konkurenceschopnost bude založena na schopnostech a nikoli na nekalé konkurenci. Začleňování a kvalita se vzájemně podporují.

4. Specifické cíle

4.1 Evropský rok boje proti chudobě bude zahrnovat čtyři specifické cíle:

- **uznání:** půjde o to, aby bylo osobám postiženým chudobou a sociálním vyloučením uznáno právo na důstojný život a aktivní podíl ve společnosti;
- **zapojení:** cílem roku 2010 bude rovněž mobilizovat veřejnost, aby se více zapojovala do politik a opatření zaměřených na sociální začleňování, přičemž důraz bude kladen na odpovědnost nás všech v boji proti chudobě a marginalizaci;
- **soudržnost:** bude podporována soudržnější společnost, a to zvyšováním povědomí veřejnosti o výhodách, které pro nás všechny představuje společnost bez chudoby, v níž nikdo nemusí žít na okraji;
- **závazek:** cílem roku 2010 bude rovněž znovu přijmout jasný politický závazek EU v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení a podporovat tento závazek na všech úrovních správy.

4.2 Rok 2010 se prioritně zaměří na tato témata:

- a) chudoba dětí a přenášení chudoby z jedné generace na druhou;

- b) trh práce podporující začleňování;
- c) nedostatek přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě;
- d) genderový rozměr chudoby;
- e) přístup k základním službám;
- f) odstranění diskriminace, podpora integrace přistěhovalců a sociální a profesní začleňování etnických menšin;
- g) řešení potřeb postižených osob a dalších zranitelných skupin.

4.3 Rok 2010 je tedy v Evropě jedinečnou příležitostí k mobilizaci a zvyšování povědomí velice široké a rozmanité veřejnosti ohledně boje proti chudobě a úlohy, kterou může plnit vzdělávání, aby se dosáhlo pokroku v omezování chudoby. Tohoto cíle lze dosáhnout pouze tehdy, bude-li šířené poslání výrazné a jasné a nikoli různorodé a roztržité. EHSV proto navrhuje orientovat činnosti na jeden ústřední cíl: „Vzdělávání za účelem začleňování – silný nástroj v boji proti chudobě. Za Evropu bez sociálního vyloučení.“

4.4 V prvním pololetí 2010 zastává předsednictví Evropské unie španělská vláda. Španělsko projevilo v nedávných letech zvláštní zájem o problematiku boje proti chudobě, odstranění sociálního vyloučení a inkluzivní vzdělávání. Jeho předsednictví zahajuje evropský rok věnovaný tomuto tématu. Zahájení proběhlo dne 21. ledna 2010 v Madridu a koncem června se uskuteční obvyklý evropský summit, na němž Španělsko předá rotující předsednictví Belgii. Zájem a závazek přijatý Španělskem v rámci tématu vzdělávání pro všechny se zdá příhodnou příležitostí pro rozvíjení celé řady činností, které usilují o to, aby tento rok přinesl hmatatelný výsledek, politická rozhodnutí, která nás přiblíží vytyčenému cíli, jímž je odstranění chudoby a sociálního vyloučení.

V Bruselu dne 28. dubna 2010.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

PŘÍLOHA

ke stanovisku

Evropského hospodářského a sociálního výboru Následující pozměňovací návrhy byly zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 1.5

„Neformální vzdělávání“ je v různých zemích formou vzdělávání, která je po mnoho generací využívána ve velkém rozsahu zaměstnavateli, odbory a občanskou společností obecně. Svými participativními pedagogickými formami a pracovními metodami je velmi účinným nástrojem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. EHSV proto zdůrazňuje, že při provádění strategie EU 2020 pro růst a začleňování může mít neformální vzdělávání velmi významnou úlohu jako doplněk vzdělávání formálního.“

Hlasování:

Pro: 44

Proti: 61

Zdrželo se: 14

Odstavec 3.7

„Neformální vzdělávání je v různých zemích uznáno jako forma vzdělávání, která má lépe začlenit jednotlivce do společnosti a pracovního života. Zaměstnavatelé, odborové svazy a organizace občanské společnosti jej využívají ve velkém rozsahu a po mnoho generací. Neformální vzdělávání je velmi často založeno na nehierarchických participativních pedagogických formách a pracovních metodách a je velmi úzce spojeno s organizacemi občanské společnosti, které ho také řídí. Svým charakterem a přístupem zdola nahoru se neformální vzdělávání osvědčilo jako účinný nástroj boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. EHSV proto zdůrazňuje, že neformální vzdělávání může mít velmi významnou úlohu při provádění strategie Evropa 2020.“

Hlasování:

Pro: 37

Proti: 73

Zdrželo se: 10